

תפארת ראדזין

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ב"ה גיליון חג השבועות תשפ"ג

שיחת קודש

מאת כ"ק מרן אדמו"ר מהרא"י זצלה"ה

בחדש השלישי.. ביזם הזה באו מדבר סיני.. ויחן-שם ישראל נגד
ההר

"ויחן-שם ישראל". כאיש אחד בלב אחד,
אבל שאר החניות בתרעומות ובמחלוקת.
(רש"י)

למה דווקא בחנייה זו, השתררה 'אחדות' בעם ישראל עד שנהיו 'כאיש אחד בלב אחד'?

אמר כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל:

ניתן להסביר הדבר, עם הקדמת מאמר הגמרא במסכת שבת, וכך מבואר שם:

"ת"ר, מעשה בנוכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו, גיירני על מנת שתלמדני
כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבניין שבידו. בא לפני
הלל וגייריה, אמר לו 'דעלך סני, לחבריך לא תעביד' (=מה ששנא עליך,
לחברך אל תעשה)! זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושא הוא, זיל גמור' (=ע"כ
לשון הגמרא).

ויש לדייק ולברר סיבת כפילות הלשון 'כל התורה' 'כולה', שלכאורה נראה כאלו הביטוי
'כולה' הוא חזרה על המלה 'כל התורה'? אכן באמת, יש משמעות מיוחדת לכפל הלשון
בעניין זה.

אפשר לומר, שהגר שבא לפני הלל, ידע שישנם בתורה מצוות שכליות, וכן מצוות
חוקיות. כיצד לקיים את המצוות השכליות - זה היה לו ברור, אולם הוא רצה שהלל
ילמד אותו כיצד לקיים את המצוות החוקיות, שהיו רחוקות מהבנת שכלו. לכך מובנת
שאלתו, שילמדו אותו את 'כל התורה כולה', רוצה לומר, את כל סוגי המצוות!

כאן באה תשובתו של הלל: "דעלך סני, לחברייך לא תעבידי!"

היינו, שהרי בידוע מאמר חז"ל על הפסוק "וַיִּחַן-שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הַהָר", כתוב 'ויחן' בלשון יחיד, כאיש אחד ובלב אחד, ע"כ. הכוונה, שהקב"ה ביקש לתת את התורה לעם ישראל כשהוא מאוחד, שכן אם לא היו שרויים באחדות, אלא היה אחד ח"ו פורץ גדר, לא היו הם ראויים לקבל את התורה. שכן בידוע הדבר כי אותיות "ישראל" הן ראשי תיבות 'יש שישים ריבוא אותיות לתורה'! זאת משום שלכל איש ואיש מישראל יש אות מיוחדת בתורה, המאירה לו ושייכת לשורש נשמתו. ועל ידי כך, יש לו חלק גם כן במצווה של חברו. ומכיוון שבכלל ישראל נמצא בוודאי מישהו שמקיים את המצוות החוקיות לפי שורש נשמתו, ממילא ניתן באמצעות מצוות "ואהבת לרעך כמוך" לקיים את כל המצוות האלה, אף על פי שהן רחוקות מהבנת שכל האדם. (=וכן ביארו בספרים, כיצד שייך הדבר שיקיים כל איש ישראל תרי"ג המצוות, הרי ישנן כאלה מצוות השייכות רק לכוהנים, או רק ללוויים, וכיוצא? אכן על ידי שמחזיקים ביחד עם כל אחד ואחד מישראל, ולכל אחד יש חלק במצוות של השני, ממילא מקיים על ידי זה כל אחד תרי"ג מצוות כולן, הן מי שהכהן והן מי שישראל, והבן.) וזה נקרא 'כל התורה כולה על רגל אחת', שעל ידי קיום 'מה דסני עלך' מתאחד כל איש עם רעהו, ונחשב לו בזה כאלו שמקיים את כל התורה כולה, אף המצוות שהיו לו מניעות לקיימן, וזו תשובת הלל לגר.

ממילא מובן מה שלפני קבלת התורה היה הכרח שבני ישראל יהיו מאוחדים 'כאיש אחד בלב אחד', שכן על ידי זה יכלו שפיר לגשת לקבלת כל התורה, בכוח היחיד וכוח הרבים.

(על פי מאמר כ"ק אדמו"ר זצ"ל, נדפס בקובץ 'תפארת ראדזין', קובץ שלישי, תשל"ה, עמ' 19-20)

פניני תורה לזמן מתן תורתנו

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בידוע הוא "מנהג ישראל תורה" להיות נייעורים בליל חג השבועות, זמן מתן תורתנו הקדושה, ולעסוק בתורה כל הלילה.

כפי שמובא בספר "מגן אברהם", אורח חיים, ריש סימן תצ"ד, וזה לשונו:

"איתא בזוהר, שחסידי הראשונים היו נייעורים כל הלילה ועוסקים בתורה. וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן.

"ואפשר לתת טעם על פי פשוטו, לפי שישראל היו ישנים כל הלילה, והוצרך הקב"ה להעיר אותם, כדאיתא במדרש (=על הפסוק "ויוצא משה את העם לקראת האלוקים מן המחנה", שהוציא אותם מתוך שנתם והציב אותם להיות מוכנים לקבל את התורה). ולכן אנו צריכים לתקן זה" (=עכ"ל ה'מגן אברהם')

תפארת ראדזין / חג השבועות

והנה רבים ראו כן תמהו, הכיצד ישראל קדושים, שעמדו ממש לפני מתן תורתנו הקדושה, הו' ישנים שנת ישרים מבלי "להתכוון כמה שעות מראש"? וכבר נאמרו כמה תירוצים והסברים בנידון.

וידועים דברי קדשו של הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב בעל "קדושת לוי", שעבודתו בקודש הייתה כידוע רצופה בלימוד זכות על כל אדם מישראל, שהיה מליץ על ישראל שבדור שישנו לקראת מתן תורה, וכתב בלשונו:

"נראה הטעם, למה היו ישראל ישנים?? משום שהקב"ה החזיר התורה על כל אומה ולשון, שיקבלו אותה, והם לא רצו, ואמרו להקב"ה 'לך מעמנו!' ככתוב במדרש פרקי דרבי אליעזר.

"וישראל היו סבורים שיתעכב הדבר, אולי ירצו האומות לקבל התורה? ובאמת האומות לא רצו לשמוע מפי ה' מה שכתוב בתורה, ולא היה עיכוב. אבל הם סבורים שיתעכב כנ"ל. ולכך היו ישנים"

(=ע"כ לשון "קדושת לוי" לחג השבועות)

באופן אחר מובא "לימוד זכות" על ישראל, כיצד ישנו בלילה שקדמה למתן תורה? על כך מביא הרב הקדוש המגיד מקאז'ניץ בספרו "עבודת ישראל", אף זו בשם הרב הקדוש מברדיטשוב בעל "קדושת לוי", וז"ל:

"הנה איתא במדרש (=פרקי דרבי אליעזר, פרק מא), שביום מתן תורה ביקשו להתנמנם בבוקר, ושנתם ערבה להם, עד שעוררם משה רבנו ע"ה לקבל את התורה, עיין שם.

"ואמר הצדיק הגאון מהור"ר לוי יצחק זצ"ל:

"חלילה לחשוב על עם קודש, שנפלו בתרדמת העצלות והשינה ביום הנכבד, שידעו שייתן הקב"ה את תורתו להם! אלא יש לומר, שכוונתם הייתה לשם שמים, שמיום שני בסיוון שהתחילו לעשות הכנה לקבלת התורה, ועבדו בכל כוחם ובמחשבותיהם הקדושים, עד שנפל עליהם ליאות ועייפות. והיו מתיראים, פן לא יוכלו לקבל את התורה במחשבה צלולה כראוי.

"על כן נתנו שינה לעיניהם ולעפעפיהם תנומה, בכדי שיתחדשו מוחותיהם ויתחזקו עשתונותיהם בבהירות לקבלת תורה הקדושה"

(=ע"כ בספר 'עבודת ישראל' למגיד מקאז'ניץ)

תפארת ראדזין / חג השבועות

והנה לולא דמסתפינא, אמרתי אענה גם אנוכי חלקי בס"ד, להליץ יושר על ישראל קדושים. זאת בהקדם משל - כדלקמן:

איש סוחר, נדד לצורך מסחרו במדינת הים, לסגור עסקים גדולים בקצווי תבל.

ויהי היום, האיש הגיע לביתו של סוחר גדול, והתחילו לדבר כה וכה. ביני וביני, מצאו שפה משותפת איש עם רעהו, ונקשרו אהדדי בעבותות האהבה, עד שנתן בסוחר דנן אימון מלא, וכה החלו לשוחח בעסקים שונים.

הסוחר בן חוץ לארץ, ששנן ופיקח היה, הראה לסוחר דנן סחורות יפהפיות ונהדרות, והרבה להלל ולשבח באוזניו את סחורתו ולספר במעלותיה, עד כי הלה נפתה בחלקלקות לשונו וחתם עמו הסכם "זיכרון דברים", שהוא מתחייב לקנות הימנו סך עצום מן הסחורה הזו, ואף הפקיד בידיו 'שיק פתוח' לאבטחת העסקה. מרוב התלהבות וגיל בגין העסק המשובח שנתגלגל לפתחו "שכח" לסכם ולהעלות על הכתב פרטים כלשהם, וביניהם... מחיר הסחורה שהוא אמור לשלם!

בנקל לשער עד היכן גדלה עוגמת נפשו של מיודענו הסוחר, כשתפס העניין לאחר שנפרדו לשלום לעלות על יצועי מיטתם ולתת שינה לעפעפיהם. מרוב לחצו, התהפך כל הליל על משכבו ולא היה מסוגל לתת תנומה לעפעפיו. שנתו נדדה הימנו כליל, בהיותו נותן אל לבו לאמור: "הוי, מה עשיתי?? הכיצד נפלתי עמוק בפח, ושכחתי לנקוב בסכום המחיר?? וכי מי יודע מה ירשום הלה על גבי "שיק" הפתוח שהפקדתי בידו?! והלוא עכשיו הנני "כחומר ביד היוצר" של הסוחר הלז, שאפילו שמו אני בקושי יודע, ומי יודע אם לא אאבד כעת כל רכושי ואצא חלילה נקי מנכסי בעסק ביש זה!..

הנמשל הוא:

בורא עולם נגלה לעמו ישראל בהר סיני, ושלח את משה רבנו להודיע להם כי הוא מוכן לתת להם התורה שלו 'חמדה גנוזה' שבידו. מיד השתררה התלהבות של קדושה בקרב עם ישראל, עד כי תיכף מבלי כל השתהות השיבו הכול "כאיש אחד בלב אחד" באמירת "נעשה ונשמע!"

והנה כחלוף "התרגשות הראשונית", היה מקום לחשוש לכאורה, שמא בקרב אי מי מישראל יתעורר "הרהור שני" לאמור: 'מה אנו בעצם יודעים אודות תורה זו, שאנו עומדים לקבלה מן האלוקים? מי יודע עד היכן עשויה היא תורה זאת לחייב אותנו?! האם מוכנים אנו לכל זאת? לפחות היה עלינו לברר כי ביכולתנו לקיים את דברי התורה הזאת, ושאינן מצויים בה "סעיפים קשים" שיתכן ולא נוכל לעמוד בהם לאורך זמן?!

מחשבות כאלו, עשויות היו להתפתח אף למין "הלקאה עצמית" לאמור: "הכיצד מיהרנו בפזיזות להודיע, כי מוכנים אנו מבלי תנאי לקבלת התורה? שמא צריכים היינו קודם

תפארת ראדזין / חג השבועות

להימלך בדעתנו ובדעת אנשי ביתנו, או לפחות "לישון על זה לילה" כלשון המורגל בפי הבריות - על מנת לקבל "החלטה מושכלת" בעניין מכריע כזה??

לאור האמור, היה צפוי, שעם התקרב הלילה המכריע, שלמחרת תינתן התורה על שלל מצוותיה חוקיה ומשפטיה, ו'שיק' שהפקידו כביכול בידי בורא עולם יוגש להם לפירעון.. איש לא יוכל 'לעצום עין' באותו הלילה, מתוך חשש ממה שממתין להם ליום מחר!

והנה ראו זה פלא:

איש מישראל לא נדדה שנתו מעיניו, אף אחד לא חשש כלל מיום מחר.. הכול נמו שנתם, כאשר שמחה וגיל ממלאים את לבם לקראת יום המחר 'והיו נכונים ליום השלישי' - יום גדול וקדוש שכל הבריאה מצפה לו שבו 'עליונים שישו ותחתונים עלזו'... כך עבר עליהם ליל שקט, מתוך שנת רוגע מאושרת!

דבר זה, כה מצא חן בעיני ריבון העולמים, שהיה משקיף ממעון קדשו מן השמים ורואה כיצד עם הנבחר, שזה עתה יצאו מעבדות מצרים, נמים את שנתם ברוגע ובשלווה כמלאכים... כה גדול היה ערכה של שינה זו בעיני הבורא יתברך, עד שלא בלבד שלא קצף עליהם חלילה, אלא אדרבה "שנתם ערבה להם" כדברי מדרש הנזכר, ואפילו יתוש לא עקץ ולא זמזם סביבם.. נחת רוח נגרמה כביכול ליושב מרומים משינה זו של ישראל, וביקש שלא להפריע אותה משום צד שהוא.

ודבר זה, כמובן למתבונן, הינו לימוד זכות עצום על ישראל שבאותו הדור, שכה חדורים היו בלהט וברצונם הפנימי לקבלת התורה.

"ויהי רצון כי נזכה אף אנו, לקבל התורה הקדושה באהבה בדיצה ובחדווה, אמן!"

ΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛ

ל ק ט א מ ר י ם

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא ראדזין

על חג השבועות

בחינת 'חג השבועות' - לעומת בחינתה של 'חג המצות'

הגיד רבנו מאיזביצא בעל 'מי השלוח' זי"ע, משם הרב הקדוש מפשיסחא:

שני המועדים הללו, חג הפסח וחג השבועות, מקודשים מראשית בריאתם ליצירת הברית הנצחית שבין ישראל לאבינו שבשמים.

תפארת ראדזין / חג השבועות

רק חילוק שביניהם, שבעוד "חג המצות" הינו משול ל'ראיית חתן את הכלה'
[הקב"ה משול בזאת ל'חתן' כביכול וכנסת ישראל משולה ל'כלה'], הרי "חג
השבועות" שהינו 'זמן מתן תורתנו' מהווה יום 'קבלת הקניין', שבו הקב"ה נושא
כביכול את כנסת ישראל לכלה, כמאמר הפייטן 'תואר פלה מאוד נתעלה,
בקבלת יום זה עשרת הדברים מסיני!'

והדברים עמוקים עד למאוד.

[פרי צדיק' לרבנו צדוק הכהן מלובלין,
בשם מורו ורבו הרה"ק מאיזביצא זללה"ה]

*

"לכולי עלמא 'בשבת' ניתנה תורה לישראל!" (שבת פו).

טעם שניתנה התורה ביום השבת דווקא – מנהיר מרן בעל "בית יעקב" – לפי
שיום "השבת" מסמל במהותו קדושה עצומה שהקביעות שלה אינה תלויה כלל
בפעולת אדם, שכן מקודשת ועומדת היא מראשית הבריאה במאמר השם
יתברך כדבר הכתוב "וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ"!¹ וקדושתה
הינה נצחית מכוח ההקדשה האלוקית שאינה פוסקת כמאמר "בִּינִי וּבֵין בְּנֵי-
יִשְׂרָאֵל אֹת הוּא לְעַלְמִים!"²

וכן קדושת התורה שניתנה לישראל אינה תלויה במעשיהם של ישראל ולא
בכוח עבודתם, אלא קדושה נצחית היא מלפני הבורא יתברך, ובאמצעות
שמירתה מתעלים ישראל בקדושה עליונה שהינה למעלה מתפיסת הבריאה.

(ספר הזמנים, לחג השבועות)

*

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי.. בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינִי.. וַיַּחֲזֶן-שָׁם יִשְׂרָאֵל

נֶגְדַת הָהָר (שמות יט, א-ב)

מאי משמע "ויחזן שם ישראל"?

מפרש רבנו "בית יעקב":

מכיוון שהגיעו ישראל ל"הר סיני", הרגישו בנפשם כי כאן "זהו מקום" שלהם.

¹ בראשית ב, ג.

² שמות לא, יז.

היינו:

לאחר חיבוטי הנפש וטלטלות העזות שידעו בני ישראל עובר ליציאת מצרים, דרך ים סוף רפידים ומרה, הרי במקום "הר סיני" ובשעה זו, שרתה עליהם כמין שלוות נפש עילאית ומופלאה, שטרם טעמו וחוו כמותה. נפשם נעטפה ב"מנוחה שלימה", לאחר שחשו בעליל כי השם יתברך הינו שוכן בתוכם – בבחינת "שׁוֹבֵי נַפְשֵׁי לְמִנּוּחֵיכִי, כִּי ה' גָּמַל עָלֵיכֶם"³.

לשון "ויחן" מתפרש כאן מלשון 'ניחותא', לאמור: נפשם ההומה של ישראל, שבה במקום זה למנוחתה הפנימית ואל חנייתה הטבעית.

(ספר הזמנים)

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְיֵצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַר סִינִי

מאיזה טעם מזכירה התורה תאריך מתן תורה בצמידות עם יציאת מצרים: "בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְיֵצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם...?" מבאר רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע ב"ספר הזמנים":

אמת ונכון כי 'יציאת מצרים' אירעה בפועל בחודש ניסן שהוא חודש הראשון, אולם יציאתם הנפשית של בני ישראל ממצרים – טרם הושלמה אז. נותרו עדיין בבני ישראל "שיריים" מקליפת מצרים ומטומאתה שטרם הזדככו כהלכה, והייתה להם שייכות מסוימת עם מצרים זו, אף לאחר שכבר יצאו הימנה.

אך "בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי", לאחר בירור משולש שנערך במשך שלשה ירחים, מעיד הכתוב כי באותה שעה נסתיים תהליך "יציאת מצרים" מצדם של בני ישראל. בפרק זמן זה, נותקה נפשם של ישראל באופן מוחלט מן הזיקה הכובלת שהייתה מנת חלקם ומשיירי הזוהמה שדבקה בהם בארץ מצרים. או אז "בָּאוּ מִדְבַר סִינִי", היינו הם הגיעו לשלב האחרון של 'יציאת מצרים', ונעשו מתוקנים ומוכשרים להיהפך ל'עם סגולה'.

ממשיך הכתוב ואומר "בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַר סִינִי".

³ תהלים קטז, ז.

מאי משמע "מְדַבֵּר סִינִי"?

"מדבר" הינו מסמל חפות מכל חמדה ארצית של עולם הזה. כפי ש'מדבר' הינו מקום שממה שאין מצויות שם הנאות גשמיות כלשהן, כך ישראל שרויים היו אז במצב של ריחוק מופלג מכל שאיפות גשמיות לסוגיהן.

"סיני" נקרא בשמו, כפי דברי חז"ל, על שום שבהר סיני "ירדה 'שנאה' לעכו"ם עליו"⁴.

פירוש הדברים, לפי מרן "בית יעקב":

בהר סיני ירדה לישראל 'שנאה נפשית' לכל דבר שנודף הימנו ניחוח של האומות ו"עכו"מיות", כביכול! שכן במקום זה הגיעו ישראל לכלל מדרגה כזו, שנפשם בחלה בתועבות מצרים ואביזריה ובכל תאוות הגויים לסוגיהן, עד כי הם רחשו שנאה לכל דבר רע וכלל ישעם וחפצם היה לרוץ לקראת המדבר, בכדי לשמוע ולקבל שמה את דבר השם!

או אז, הגיע הזמן והוכשרה השעה לקראת מעמד "קבלת התורה" הנשגב מצד בני ישראל.

(ספר הזמנים, לחג השבועות)

*

וַיַּחַן־שֵׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר [שמות יט, ב]

"וַיַּחַן־שֵׁם יִשְׂרָאֵל". כאיש אחד בלב אחד.

[רש"י]

מדוע דווקא כאן ובזמן הנוכחי, השתררה אחדות מופלאה כזו בקרב ישראל?

מנהיר מרן בעל "תפארת יוסף":

עיקר עניין 'פירוד' שבין בני אדם הינו נצמח כתוצאה מכך, שאור השם יתברך נסתר מעיני האדם. במצב זה רואה האדם עצמו בלבד, ואלו את השני רואה הינו בתור גורם זר. אך מכיוון שנגלה לעיני אדם אור השם במפורש, אזי אין

⁴ שבת פט, א.

תופס אצלו כל עניין פירוד, שכן הינו מתבונן ואומר לעצמו: "הֲלוֹא אֵב אֶחָד לְכַלְנֵנוּ, הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאנוּ, מִדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ בְּאֶחָיו, לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ"⁵?

ואף שבגמרא מבואר כי בריאת כל אדם שונה משל בריאת חברו כמאמרם ז"ל "כשם שפרצופיהם אינן דומים זה לזה כך דעותיהן אינן שוות זו לזו"⁶, ומכוח זה נגזר הפירוד – אכן זה הדבר נוגע בעיקר במישור עולם הזה, מכוח הסתרת האור האופף את העולם עד שאפילו בדברי תורה שוררים חילוקי דעות בין החכמים מה אסור ומה מותר כמאמר הידוע "שבעים פנים לתורה"⁷. זאת מכיוון שלכל אחד יש כוונה מיוחדת בדברי תורה כפי שורש נפשו, הלכך רואה הוא את דעתו כנכונה ואת דעת חברו כבלתי נכונה. וגם על זאת חרצו חז"ל דעת קדשם במאמר "אלה ואלה דברי אלוקים חיים הן"⁸! וכאומרם "בין שאמרו להדליק ובין שאמרו שלא להדליק, שניהן לדבר אחד נתכוונו"⁹!

אכן לקראת מתן תורה, הטעים השם יתברך לישראל מן האור העליון שבשורש הבריאה בבחינת וְנִגְלָה פְּבוֹד ה' וְרָאוּ כָל-בְּשָׂר יַחְדָּו פִּי פִי ה' דְּבָרָיו¹⁰, ממילא לא היה עניין פירוד תופס בנפשם רק היו במצב של "כאיש אחד ובלב אחד!"

[תפארת יוסף, לחג השבועות]

כל פירוד שיש בין בני אדם – אומר מרן בעל "תפארת יוסף" – הינו נצמח בעיקר מתוך הסתכלות והתרכזות בחיי עולם הזה.

ובשעה שמתבוננים בעיני 'עולם הזה', מיד עולים בלב אדם ההנאות והטובות שמצויות אצל חברו, וכשאדם מנסה להשיג אותן הנאות בדיוק שישנן אצל חברו נצמח מזאת 'קנאה ושנאה' ועין רעה מאיש כלפי חברו.

אכן כאשר אדם מרכז את כוח ההסתכלות בעניינים שברוח, בדברים שהינם למעלה מן השמש כדוגמת תורה ויראת שמים, אזי אין הקנאה והפירוד קונים שביטה בליבו, שכן נוכח הינו שלכל אחד יש חלק של עצמו בתורה כמאמר "ותן חלקנו בתורתך" וכבוד שמים עולה מכולם באופן שווה, הלכך יכול כל אחד לחיות באחדות ובאהבה כלפי חברו.

⁵ מלאכי ב, י.

⁶ ראה: ברכות נח, א.

⁷ על פי "זוהר הקדוש".

⁸ גיטין ו, ב.

⁹ פסחים נג, ב.

¹⁰ ישעיה מ, ה.

אומר מרן "תפארת יוסף":

לקראת מתן תורה ומעמד הר סיני, הגיעו ישראל לכלל דרגה גבוהה של "ויחן-
שם ישראל נגד הָהָר", מאי משמע 'נגד ההר'? שכל מבטם ומעיינם היה נתון
ומרוכז לכיוון ההר שעליו תינתן תורה לישראל, מתוך ערגה וכמיהה לשמוע
ולקבל דבר ה'. לכך היו ענייני קנאה ותחרות ופירוד רחוקים מן נפשם כמטחווי
קשת, ואחדות מופלאה השתררה ביניהם עד שהיו "כאיש אחד ובלב אחד"!

[תפארת יוסף, לסעודת ראש חודש סיוון]

*

וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה מִפְּלֵהֶעָמִים [שמות יט, ה]

מה פשר לשון "סגולה"?

מפרש רבנו הקדוש בעל "מי השלוח" זי"ע, משמו של "היהודי הקדוש"
מפשיסחה:

"סגולה" – הינו דבר הפועל מבלי טעם ניכר לעין, אי לזאת מכונה הינו בשם
"סגולה", לאמור: אין הדבר פועל פעולתו מתוך איזשהו כוח טבעי מוסבר
והגיוני, אלא זהו דבר שנמצא 'מסוגל' לכך, מבלי טעם מפורש.

בבחינה כזו, הינה אהבת השי"ת לעמו ישראל. אין היא מותנית או מוסברת
בדרך כלשהי, ולא נתפסת על דרך הסברה, אלא זהו מעין "סגולה" מבלי טעם
שהבורא יתברך בוחר בעמו ישראל ואוהבם יתר על פני כל העמים ללא סיבה!!

(מי השלוח)

*

וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחְתֵּית הָהָר [שמות יט, יז]

'ויתיצבו בתחתית ההר'. אמר רבי אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד
שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: 'אם אתם מקבלים
את התורה – מוטב, ואם לאו – פה תהא קבורתכם!'

(גמרא שבת דף פח.)

מעיר על כך מרן הקדוש "מי השלוח":

למרות כפיית הר זו – היו בני ישראל דוחקים עצמם אל תחתית ההר.

¹¹ השו"דברי מהר"ל בספר 'נצח ישראל' פרק יא, ועוד.

שכן למרות שהם בעצמם אמרו "נעשה ונשמע", עם זאת מעדיפים היו בני ישראל לקבל התורה בדרך של "מצווה ועושה" (=כפה עליהם הר כגיגית) – על פני דרך של "אינו מצווה ועושה" (=נעשה ונשמע). שכן כלל הזה נקוט בידינו: "גדול המצווה ועושה, יותר ממי שאינו מצווה ועושה"¹²!

אי לכך, למרות הפחד וחרדה שנתקפו בנפשם מכוח אותה כפיית ההר כגיגית, קרבו הכול והתכווצו 'בתחתית ההר' על מנת שלא להפסיד מן המעמד הנאדר בקודש של קבלת התורה.. איש לא ניסה למלט את נפשו כביכול, ולא הרהר באפשרות שכזו!

זהו שמציין הכתוב בשבחם של ישראל: "וְהֵם תָּפוּ לְרִגְלָהּ, יִשָּׂא מִדְּבַר־תִּיבָה"¹³. וכפי פירוש רש"י: "וְהֵם תָּפוּ לְרִגְלָהּ. הֵם רְאוּיִים לִכָּךְ [=לחיבתו היתירה של הקב"ה, יתר על כל העמים], שְׁהָרִי תָּכוּ עֲצָמוֹן לְתוֹךְ תַּחְתִּית הַהָר לְרִגְלָהּ, בְּסִינִי!" (מי השלוח, פרשת וזאת הברכה)

*

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהֵיט הַבְּקָר... וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לְקִרְאֵת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה (שמות יט, טז–יז)

"וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם". בא הקב"ה ומצאן ישנים, התחיל והעמיד עליהן 'בקלאנין' [=רעשים], הדה הוא שכתוב "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהֵיט הַבְּקָר, וַיְהִי קֶלֶת וּבְרָקִים!" והיה משה מעורר לישראל ומוציאן לאפנתי [ארמון] של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ככתוב "וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לְקִרְאֵת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה".

(מדרש רבה שיר השירים, פרשה א פרק נ"ו)

על שום מה התגלגלו הדברים כך, שבני ישראל על סף קבלת התורה יהיו ישנים ויהיו צריכים להקיץ עצמם מתוך שנת-ליל עמוקה??

מאיר לנו רבנו הקדוש בעל "מי השלוח":

קליטת דברי תורה ודברים שבקדושה בלב האדם, תלויה מעצם טבעה במידת ההכנה הנפשית מצד האדם. שהרי "דברי תורה" נקנים אך ורק באמצעות יגיעה

¹² בבא קמא פז, א.

¹³ דברים לג, ג.

כמאמר "לא יגעת ומצאת – אל תאמיץ"¹⁴! ובמידה שאדם טורח ומייגע להכין בנפשו "כלי קיבול" לקליטת ה"אור", במידה זו שורה הקדושה על אדם.

על איזה זמן נאמרים הדברים האלו? למן "מתן תורה" ואילך! שכן לאחר זמן מתן תורתנו שכל חפצי עולם לא ישוו בה, מצויים בידינו מכוחה הסגולי "כלים" מתאימים להכנת נפשנו לקראתה, כל אחד ואחד כפי מדרגתו.

שונה בתכלית מכך, היה מצב ישראל בעידן שקדם ל"מתן תורה". אז טרם היו בידי ישראל "כלים" שיתאימו לתכונה העצומה הנדרשת לקראת 'מתן תורה'. כל "הכנה" שיכלו ישראל להכין בעצמם הייתה כאין וכאפס, לעומת האור העצום שעתידה הייתה נפשם לקלוט בעת מתן תורה. וכי מה "הכנה" יכלו בני ישראל לפעול בנפשם, שתכשירם כראוי לקראת הופעת אורות אינסוף שהאירו להם בעת מתן תורה? מאידך גיסא: וכי איזו מנת "אור" יכולים היו בני ישראל לקלוט בשעת מתן תורה, אילו אור זה הוקצב והוגבל כפי מידת "הכנתם" לקבלת אותו האור?

אי לזאת, היה השם יתברך מפיל תרדמה עמוקה על עם ישראל, על מנת ש"קבלת התורה" תיקלט בקרבם שלא כתוצאה מן "ההכנה" של בני ישראל, ומבלי כפיפות לדרגתם בהכנה זו. 'התורה' הושפעה עליהם באמצעות התעוררות עליונה מבלי כלי "הכנה" מתאימים, למרות הכנתם המוקדמת בימי ההגבלה כמאמר "היו נכנים לשלשת ימים". רק מכוח שפע אלוקי האינסופי שהושפע על נפשם בעת המעמד הנאדר בקודש, יכולה הייתה עיקר התורה להיקלט ולהיספג בנפשם של ישראל, בעומקה ובהיקפה האינסופיים.

זוהי משמעותה הפנימית של "תרדמה" המכוונת שנפלה על ישראל, לקראת הרגעים הנשגבים המכריעים של "מעמד הר סיני" וקבלת התורה.

[מי השלוח, חלק שני, פרשת יתרו]

*

חידוש התורה בדברות 'לא תרצח' ו'לא תנאף'

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.. אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ.. לֹא-
יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים.. לֹא תִרְצַח, לֹא תִנְאָף.. [כ - א, ב, יג]

לכאורה מה נתחדש להם לישראל בעת מתן תורה בדברות הללו של 'אנכי' ו'לא יהיה לך', והלוא בתור 'בני נח' היו מצוים כבר על איסור 'עבודה זרה'?

¹⁴ מגילה ו, ב.

כמו כן, מה נתחדש לישראל בדברות 'לא תרצח, לא תנאף', הלוא אף הללו כלולים ב'שבע מצוות בני נח' שעליהן נמנים איסורי רציחה ועריות??

משיב על כך מרן "בית יעקב":

בעת שנתן הקב"ה התורה לישראל, כה עצומה הייתה השפעת הדיבר האלוקי עליהם, עד שכל דיבר ודיבר פעל בשורש לב ישראל למעלה מתפיסתם האנושית. פנימיות נפשם טוהרה וזוככה מכוח דיבורים הללו, באופן שכל יסודי הווייתם התפעלו ושונו לטובה, ונקבע בנפשם להיותם תמיד בבחינת 'סור מרע' ובבחינת 'עשה טוב'. לפי שדיבור שמימי הינו מלא חיים ובהירות של אור, וחיים אלה נכנסו בלב כל אחד ואחד מישראל ונעשו בעצמם כבחינת 'הדיבור' ממש, עד שהופשטו מן הגשמיות עד לקצה האחרון.

אי לזאת, בשעה שאמר השם יתברך להם 'לא תרצח'! פעל הדבר עליהם במידה כזאת, שכל ליבם נמלא חיים מכוח דיבר 'לא תרצח', ונשרש בקרבם מידת 'טוב לב' באופן שלא שייך היה אצלם שיעברו על דיבור זה בשום פנים ואופן בעולם. כמו כן, בעת דיבור 'לא תנאף' נתפשט הדיבר בליבם באופן שלא היה שייך אצלם התנוצצות של תאוה למקום זר. ואלו מששמעו דיבר 'לא תגנב'! נפעל אצלם הדבר כל כך, עד שלא הייתה להם משיכה כלשהי לממוץ זר, או לעניין הכרוך בגניבת נפשות חלילה.

כל זאת נפעל אצל בני ישראל כאמור, בעת התגלות 'מעמד הר סיני'. אולם כשוך הדם של הדברות ועם סיום 'מתן תורה', כשנאמר להם לישראל 'שובו לָכֶם לְאֱהֱלֵיכֶם'¹⁵, אזי סרה השפעה זו מנפשותיהם, היות שעתה נזקקו לקיים את התורה והמצוות 'מבחירתם' כפי רצון הבורא בבריאה. אכן, רושם האלוקי נשאר טמון בליבות בני ישראל פנימה, מכוח קדושת ישראל וקדושת הדברות, ומצבם לאחר מתן תורה כבר היה שונה לגמרי ממצבם שלפני כן.

ועל כך אנו מודים ומשבחים לפני א-ל בורא עולם בכל יום ויום בברכת התורה 'אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נִטְעַ בְּתוֹכֵנוּ! במדהותנו שקודשה.

[בית יעקב, פרשת יתרו, עניין פו]

*

¹⁵ דברים ה, כז.

**וַיֹּאמֶר, ה' מְסִינֵי בָּא, וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ, הוֹפִיעַ מֵהַר פָּאָרָן, וְאַתָּה
מִרְבֵּבַת קָדְשׁ.. (דברים לג, ב)**

בגמרא¹⁶ מבואר, שלכך נקרא זהר בשם "סיני" משום שמשם ירדה שנאה לאומות העולם אל ישראל (=על שום שישראל קיבלו שם התורה, והם לא) ולכאורה מה 'שנאה' שייכת כאן, הלוא לפי המבואר במדרש הקב"ה חיזר תחילה על פתחיהן של אומות העולם ושאל אותן אם מוכנות הן לקבל התורה, והן השיבו ב"שלילה" רבתית??

מאיר רבנו הקדוש "מי השלוח":

לאמתו של דבר, מעולם לא ביקש הקב"ה לתת את התורה לאומות העולם, חלילה! רק השם יתברך בחר מלכתחילה בבני ישראל בלבד, שהם נועדו לכך מראשית הבריאה כמאמר חז"ל "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים" – בשביל "ישראל" שנקרא 'ראשית', ובשביל התורה שנקראת 'ראשית'! (=לשון רש"י בתחילת ספר בראשית)

אולם על מנת שלאומות העולם לא יהיה "פתחון פה" לאמור: מדוע רק 'בני ישראל' זכו בקבלת התורה, ולא אנחנו?! הלכך טובב השי"ת עניין קבלת התורה כך, שמקודם לכן היה מציע כביכול לאומות העולם לקבל את התורה, והן בעצמן ידחו ההצעה וישיבו על כך בשלילה.

משל למה הדבר דומה??

לאיש עשיר, שהיה מבקש חתן מושלם עבור בתו המשכלת, בחור משכיל וטוב לב. נסע העשיר לעיר הגדולה אל הישיבה המפורסמת שהתקיימה שם, בכדי לבחור חתן מבין כתליה.

והנה תיכף עם כניסתו להיכל הישיבה, לאחר שסקר בעיניו את בחורי הישיבה שגדשו את ההיכל, הם נדמו בעיניו כגאים ורחבי לב, שתורתם אינה עומדת בראש מעיינם וכל חזותם מביעה זחיחות ונפש רחבה. אכן בירכתי האולם צד את עינו עלם חמודות, נחמד למראה ובעל ארשת פנים עדינה, ואף שבגדיו טלואים היו וניכר כי בן עניים הוא, מכל מקום ליבו הלך שבי אחריו, בהכירו בעדינותו ובירתו הקודמת לחוכמתו.

מלכתחילה חפץ 'הגביר' להיות "מדלג על ההרים" ולגשת הישר אל הבחור המדובר, אולם היות שכבר נדבר עם ראש הישיבה, ואף הבחורים שמו לב אל

¹⁶ שבת פט, א.

כניסת הגביר והבינו כי הלה מבקש חתן לבתו, והללו ניסו למצוא חן בעיניו, הלכך לא יכול היה לנהוג כמבוקשו.

העמיד הגביר פנים כאלו טרם החליט, ופסע בין הבחורים "לפי הסדר", רכן מעל גבי חובשי ספסלי הישיבה ושאלם לתלמודם, למרות שבליבו תיעבם ומפעם לפעם אף היה "מגניב" מבט לעבר 'בחיר ליבו'. כמובן שאף אחד מן הבחורים "לא מצא חן בעיניו", עד שלבסוף ניגש אל הבחור האחרון, שמשך כל הזמן ישב ולמד ולא שת ליבו כלל לכל ההמולה שמסביבו... כך ובזה האופן "נבחר" חתן דנן, הבחור העדין והשקדן, מושא לבו של הגביר למן הרגע שכף רגלו דרכה על מפתן ההיכל...

הנמשל הינו:

"ה' מְסִינֵי בָּא" – הקב"ה מראש "סימן" לעצמו את 'עם ישראל' כעם הנבחר שראוי לקבל התורה הקדושה, חמדה גנוזה מני דורות קדם. הן מקרא מלא דיבר הכתוב "הָלוֹא אֶחָד עָשׂוּ לְיַעֲקֹב, וְאַהֲבָ אֶת יַעֲקֹב, וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי!"¹⁷

אף על פי כן, מאחר שבא השם יתברך לתת את התורה, שיחר את פניהן של אומות העולם והציע להן לקבל את התורה, דבר שלא הסכימו אליו כמובן – אלא שצעד זה מצדו יתברך נעשה "למראית עין" בלבד, בכדי לא להשאיר 'פתחון פה' לאומות העולם, שיטענו שאף הן מוכנות היו לקבל את התורה כשם שקיבלוה ישראל, אלמלי שכלל לא פנו אליהם בעניין.. אכן בפועל "ה' מְסִינֵי בָּא", היינו מתוך "שנאה" ששנא לעשו וליתר אומות העולם, אבל לאמיתו של דבר היה הקב"ה מבקש להעניק התורה לבני ישראל עם בחירו בלבד!

ואכן ב"זוהר הקדוש" מבואר¹⁸, כי נקט השי"ת בעצות ובתכסיסים כביכול, על מנת שאומות העולם לא "תתעניינה" בקבלת התורה אף לא למראית העין, כדי שלבסוף ישראל עם סגולה הם יהיו יחידים לקבל את התורה באהבה!

(מי השלוח)

ה' מְסִינֵי בָּא, וְזָרַח מְשַׁעִיר לָמוֹ, הוֹפִיעַ מִהָר פְּאָרְזָן...

בספר "הזוהר הקדוש"¹⁹ מבואר, כי בעת שבא הקב"ה אל האומות לשאול אם מוכנות הן לקבל התורה, "דילג להן" על דברות הראשונות, והגיע עמן

¹⁷ מלאכי א, ב-ג.

¹⁸ פרשת בלק דף קצ"ב.

¹⁹ שם.

תיכף לדברות האחרונות שבהן כתוב "לא תגנוב, לא תרצח"! ובגין כך לא התרצו אומות העולם לקבל את התורה, והם השיבו בשלילה.

נשאלת אכן השאלה:

מדוע באמת "דילג" הקב"ה לאומות העולם אל דיברות האחרונות? ובכלל, מהי משמעות "דילוג" זה, וכיצד אצל עם ישראל לא השפיעו דברות אלו לשלילה, והם התרצו למרות הכול לקבל את התורה?

מבאר רבנו בעל "בית יעקב" ב"ספר הזמנים":

יש ואדם הינו שומע דברי תורה, ואז נפתח לבו והוא מתלהב, עד כי מוכן הוא בכל נימי נפשו לקבל עוד ועוד דברי תורה.

אבל לאמתו של דבר, לא ב"קבלת תורה" מעין זו חפץ בורא העולם.

חפצו של הבורח בתורה הינו, שאדם יקבל את התורה בכל ישותו ומהותו, אף כאשר דברי תורה הינם אצלו בבחינת "העלם" ואינם מאירים בנפשו, כגון במצבים שאינם מצוי "במיטבו" הנפשי, רק אם אפילו אז מקבל אדם התורה, מעיד הדבר על חפץ נפשו בתורה. מאידך, באם אדם הינו מוכן ומזומן ל"קבלת התורה" רק בעת שהוא נחשף לאור העצום של התורה, אין הדבר מעיד כלל על 'קבלת התורה' מצד האדם.

מסביר רבנו ה"בית יעקב":

בעת שנגלה הקדוש ברוך הוא על אומות העולם, ופתח לדבר עמן אודות נתינת התורה – לבטח נמלא לב האומות בעוז ובחדווה, כדרך השפעת גילוי עליון על אדם, וגילוי זה עורר בקרבן רגשות רוחניים עזים. לעת שכזו, באם היו הן משיבות תשובה חיובית, טרם היה בכך ראייה כי חפצות הן באמת ובתמים בקבלת התורה, שכן מה יעשו הללו כאשר גילוי האור ייעלם מהם כבתחילה??

אי לכך, היה השם יתברך מעמיד להן "מבחן" בפני אומות העולם, כאשר "דילג" עמן הישר אל דברות האחרונות, היינו שהעלים מעיניהן אור הגנוז בתורה והגיע עמן אל דברות האחרונות שהן "לא תגנוב" "לא תרצח" ו"לא תנאף"! המסמלות עידן של הסתר בנפש אדם, כאשר נפשו נכספת ומתאוה לרע, לפי שאין האור נגלה לעיניו ושורה בנפשו – ובזאת תיבחנה האומות בקבלתן.

כאשר נוכחו האומות ב'הסתרה' זו, פג מליבן כל שמץ חפץ בקבלת התורה, והן השיבו להקב"ה בשלילה מוחלטת. מכיוון שבליבן של האומות אכן אין שוכן שמץ רצון כנה ואמיתי בקבלת התורה, כמות שהינה באמת.

לא כן הייתה תגובת בני ישראל: על עם ישראל מעידה התורה, שלאחר ששמעו אודות מתן תורה הקרב ובא, הם נענו תיכף ובהתלהבות כמאמר "וַיַּעֲנוּ כָּל־הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ, כָּל־אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה" ²⁰! נקט הכתוב בלשון "הָעָם", שזו דרגה הנמוכה שבקרב נפשות ישראל, להודיעך כי ישראל אף כאשר הם שרויים במצב שהינם מוגדרים "עם", היינו בדרגה נמוכה, מכל מקום מביעים המה גודל חפצם וישעם בקבלת התורה.

יש בדבר משום אות ומופת, שישראל בפנימיות נפשם חפצים הם בקבלת התורה, ואינם תלויים ועומדים רק כפי 'מצבי רוח' חולפים שבהם, או בהארות שמימיות כביכול. לזאת ניתנה התורה לישראל – ולא לכל יתר אומות העולם.

(ספר הזמנים, חג השבועות, ט)

*

'בשעה שהקדימו ישראל 'נעשה' קודם ל'נשמע', יצאה בת קול ואמרה..'

[שבת דף פח.]

מהי המשמעות המיוחדת שבהקדמת 'נעשה' ל'נשמע'??

מרן הקדוש "בית יעקב" זי"ע, מאיר הדבר מכבשונה של "תורת איזביצא":

הבדל גדול ויסודי יש בין קליטת חוש השמע, לבין קליטת חוש הראייה.

באמצעות חוש 'הראייה' יש בידי אדם האפשרות להקיף ולקלוט מראות הכוללים פרטים רבים בבת אחת, מה שאין קיים בחוש השמע, שבו אין ניתן לקלוט שני קולות ביחד כמאמר חז"ל באמרם "תרי קלי – לא משתמעו!" ²¹ [=שני קולות יחד אין נשמעים לאוזן אדם] 'שמיעה' מגיעה בהדרגה אל אדם, דבר דבור על אופניו, עד שבאם ייאמרו באוזני אדם משפטים רבים בבת אחת, לא ישמע האדם ולא יבין מהם כלום, אלא יש צורך לפרוט באוזניו תיבה אחר תיבה ומשפט אחרי משפט, רק אז מסוגל אדם לקלוט כל הנאמר לו ולצרפו לכלל שמיעה אחת.

כזה הינו החילוק שבין מדרגת 'נעשה' – למדרגת 'נשמע'.

בעוד 'נעשה' הינו מונח כללי המעיד אודות עשיית דברים הרבה שלא תחת מגבלת זמן וסדר, דהיינו מושג 'מעל הזמן' – 'נשמע' לעומתו הינו מושג תחום

²⁰ שמות יט, ח.

²¹ ראש השנה כז, א.

בזמן, היות שאין באפשרות אדם לשמוע דברים רבים בבת אחת, אלא באופן של מוקדם ומאוחר כסדר אמירתן.

מבארת בזאת הגמרא: לקראת 'מתן תורה' התרוממו בני ישראל בהשגתם לכלל מידה כזו, עד שאורות הרוחניים בהקו כנגדם בעת ובעונה אחת, כמידת חוש 'הראייה' המקיף דברים הרבה ביחד. זהו בחינת 'נעשה', שהינה אמירה כוללת ובלתי מוגבלת בזמן ובמקום. הם השיגו אז כל האורות בפעם אחת בבחינת ראייה, מה שבחוש השמע שבאדם דורש משך זמן ארוך מאד, לפי שצריכים לשמוע דברים כהווייתם בזה אחר זה. ואלו עתה דבקה נפשם של ישראל באור עליון ומרומם, עד שהם השיגו הכול בבת אחת מבלי כל סדר מסודר.

זוהי בחינת הקדמת 'נעשה' קודם ל'נשמע', אשר אל כמותה ייחלו ישראל קודם מתן תורה, ואל מדרגה נעלית זו התרוממה נפשם בזמן מתן תורה בהיותם 'רואים את הקולות'. היינו, שהיו משיגים את הדברים 'בבת אחת' בבחינת 'ראייה', מה שבאמצעות קולות היו משיגים רק לאחר זמן ארוך וממושך. זו הייתה מדרגת ישראל המרוממת והנשגבה, שזכו לה בעידן של 'מתן תורה'!

[“בית יעקב”, פרשת משפטים]

הכול מודים בעצרת (=חג השבועות), שצריכים בו 'לכם' (=במאכל ובמשתה). מאי טעמא? יום שניתנה בו תורה הוא!

(פסחים סח:)

מה עניין "מאכל ומשתה" – אל "יום שניתנה בו תורה לישראל"?

מאיר רבנו הקדוש "בית יעקב":

בידוע הדבר כי כל העולם כולו נברא בדברי תורה, כנאמר בכתוב "בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ"²². התורה הקדושה הינה "תכנית העולם" כביכול, כדרך שמובא ב"זוהר הקדוש" שמכיוון שבא השם יתברך לברוא את העולם, הסתכל בתורה ולפיה ברא העולם (= "הסתכל הקב"ה בתורה, וברא העולם").

אי לזאת, שומה עלינו ביום זמן מתן תורתנו הקדושה, לשמוח בו "במאכל ומשתה", בכדי להראות ולהדגיש לעיני כל כי כל ענייני "עולם הזה" שמסומלים במאכל ובמשתה, מונח בהם עומק של 'דברי תורה'. שכן בלעדי התורה אין

²² תהלים לג, ו.

קיום לעולם כלל כמאמר הכתוב "אם לא בריתי יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא-שמתי"²³!

זהו עניין מאכל ומשתה לחג השבועות, שבו ניתנה התורה.

("בית יעקב הכולל" לחג השבועות)

מגילת רות

יְשׁלֵם ה' פְּעֻלָּךְ וּתְהִי מִשְׁפָּרְתְּךָ שְׁלֵמָה מֵעַם ד' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
אֲשֶׁר־בָּאת לַחֲסוֹת תַּחַת-כְּנָפָיו [רות ב-יב]

'יְשַׁלֵּם ה' פְּעֻלָּךְ'.. אמר רב חסא: אשר באת לחסות תחת כנפיו'.

[מדרש רבה]

וכי מה חידוש חידש כאן רב חסא בדבריו, מעבר למה שכבר נתפרש בכתוב??

מסביר רבנו "מי השלוח":

לאמתו של דבר, כל מעשה שנפעל מידי אדם, הינו מורכב משני חלקים: מן חלק 'המחשבה' [=סוף מעשה במחשבה תחילה'], ומן חלק 'המעשה' [=הפעולה].

והנה מטבע אדם לחשוב, כי על חלק 'המעשה' יגיע לו שכר מלא, מכיוון שפעל ועשה דבר שללא מעשהו לא היה נפעל ונעשה. לעומת זאת על 'המחשבה' אין מגיע לו שכר כל כך, מפני שהמחשבה אין בידי אדם להטותה כדוגמת המעשה אלא שהיא נפעלת 'מידי שמים', כשם שמחשבות האדם מתרוצצות בראשו מעצמן, ומכוח עליון היא נפעלת.

אכן האמת הינה שונה לגמרי. שכן לאמתו של דבר, לא המחשבה בלבד נפעלת מכיוון שמים כאמור, אלא אף המעשה שדומה בעיני אדם כי זהו 'מעשה' שלו, אין הוא מגיע מידי אדם, שהרי כך אומרים אנו בנוסח 'אני מאמין': 'אֲנִי מֵאֲמִין בְּאֱמוּנַת שְׁלֵמָה, שֶׁהַבּוֹרָא יְתַבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא בּוֹרָא וּמְנַהִיג לְכָל הַבְּרוּאִים, וְהוּא לְבַדּוֹ עֹשֶׂה וְעוֹשֶׂה וְיַעֲשֶׂה לְכָל הַמַּעֲשִׂים!'

אבל בהיות האדם חוסה בצלו יתברך ותולה אף מעשיו הטובים בכוח עליון, השם יתברך גומל עמו חסד באופן 'מידה כנגד מידה' ותולה לזכות אדם אף

²³ ירמיה לג, כה.

תפארת ראדזין / חג השבועות

המחשבה שבליבו, שלכל הדעות אינה נתונה בידי אדם, והינו זוקף לזכות האדם
הן 'מעשה' הטוב שפעל, והן 'מחשבה' הטובה שנפלה בליבו.

זהו אפוא שהוסיף רב חסא בדרשתו הנזכרת, לאחר שעמד על לשון הכתוב
'וְתִהְיֶינָה מִשְׁפָּרְתְּךָ שְׁלָמָה' – וכי מהו 'שלימה'? מבאר רב חסא, כי לא רק עבור
'מעשה' הביאה בפועל תקבל רות שכר, אלא גם על 'המחשבה' שהניאה אותה
לבוא הנה, שזוהי בבחינת 'אֲשֶׁר בָּאת' הינו הגורם לביאתה, אף על זאת תקבל
רות שכרה משלם! זאת מכוח עצם בואה לחסות בצל כנפי השכינה.

בזאת אכן 'תִּהְיֶינָה מִשְׁפָּרְתְּךָ שְׁלָמָה מֵעַם ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל' – הן על מעשה שלה
והן על מחשבה שלה, כאמור.

[מי השלוח, מגילת רות]

"צְבִי וְאַתְרְעֵי בֶן, וּמִסֵּר לָן אֹרֵיתָא!"

"וּבְאוּ כֻלְּם בְּבֵרִית יַחַד,

נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אִמְרוּ בְּאַחַד!"

ב ב ר כ ת

"א פּרִיילִיכֶע יוֹם טוֹב!"

חג שמח!

©

כל הזכויות שמורות

"להוצאת "תפארת ראדזין"